

ΛΑΖΑΡΙΝΕΣ ΤΟΥ ΚΡΟΚΟΥ: Πώς επηρεάζει η κλιματική κρίση την άυλη πολιτιστική κληρονομιά;

Πεδίο ορισμού:
Δράση για το κλίμα και
περιβάλλον

Τοποθεσία:
Κρόκος, Κοζάνη,
Ελλάδα

Διάρκεια:
Διήμερη εκδήλωση

Στοχευμένο κοινό:
Γυναίκες
(συμπεριλαμβανομένων
ν των νεότερων
κοριτσιών)

Αποστολή

Οι Λαζαρίνες είναι μια πανάρχαια γιορτή και μια αγαπημένη τοπική παράδοση από την περιοχή της Κοζάνης. Αυτή η αλληλεπίδραση σχεδιάστηκε προσεκτικά για να διερευνήσει πώς η άυλη πολιτιστική κληρονομιά, όπως αυτό το φεστιβάλ, μπορεί να χρησιμεύσει ως ένα ισχυρό όχημα για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινότητας και την ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον, ιδίως ενόψει της κλιματικής κρίσης.

Δραστηριότητες εμπλοκής

Η αλληλεπίδραση επικεντρώθηκε στην εμπλοκή γυναικών και κοριτσιών από την τοπική κοινότητα, οι οποίες είναι οι παραδοσιακοί φορείς αυτού του ανοιξιάτικου τελετουργικού, και στη σύνδεσή τους με τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής. Μέσα από αφήγηση ιστοριών, πρακτικές πειραματικές δραστηριότητες και ανοιχτό διάλογο, οι συμμετέχουσες προσκλήθηκαν σε έναν ουσιαστικό χώρο για να αναλογιστούν πώς οι παραδόσεις επηρεάζονται από την κλιματική αλλαγή και εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου. Η αλληλεπίδραση διερεύνησε πώς αυτές οι πολιτιστικές πρακτικές μπορούν να γίνουν πολύτιμα εργαλεία για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης για το κλίμα, την προώθηση της ένταξης των φύλων και τη διασφάλιση της πολιτιστικής συνέχειας σε έναν κόσμο που αλλάζει.

Καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Η γιορτή παρουσιάζει τα νεαρά κορίτσια και τις γυναίκες του Κρόκου, οι οποίες χορεύουν και τραγουδούν, ενσαρκώνοντας τις τελετουργικές παραδόσεις των Λαζαρίνων. Προετοιμάζοντας το φεστιβάλ, οι ηλικιωμένες γυναίκες της κοινότητας κατασκευάζουν προσεκτικά παραδοσιακές φορεσιές, καθώς και χειροποίητα λουλούδια, διατηρώντας την καλλιτεχνική και πολιτιστική κληρονομιά της εκδήλωσης.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ανάδειξη της καλλιτεχνικής
αξίας της παράδοσης

Δημιουργία ενός ασφαλούς
διαγενεακού χώρου για τη
συνεργασία γυναικών και κοριτσιών

Ευαισθητοποίηση σχετικά με την κλιματική
αλλαγή σε σχέση με την πολιτιστική κληρονομιά

ΤΙ ΣΥΝΕΒΗ;

Η αλληλεπίδραση των Λαζαρίνων εξελίχθηκε ως ένα διήμερο ταξίδι που συνέδεσε την πολιτιστική κληρονομιά, την ανταλλαγή μεταξύ των γενεών και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Έφερε κοντά νεαρά κορίτσια, ενήλικες γυναίκες και ηλικιωμένες από τον Κρόκο -τις παραδοσιακές φορείς του εθίμου των Λαζαρίνων- μαζί με επιστήμονες, τοπικές οργανώσεις και εμψυχωτές.

Η διαδικασία συνδύασε τον διάλογο, την καλλιτεχνική πρακτική και τη συμβολική δράση. Οι συμμετέχοντες στοχάστηκαν γύρω από την κλιματική αλλαγή μέσα από ανοιχτό διάλογο, αφήγηση ιστοριών και μια συμμετοχική άσκηση σε πίνακα, συνδέοντας τις επιστημονικές γνώσεις με τις δικές τους βιωμένες εμπειρίες και την τοπική περιβαλλοντική γνώση. Αυτή η στοχαστική άσκηση ενθάρρυνε τους συμμετέχοντες να σκεφτούν πώς η κλιματική αλλαγή δεν απειλεί μόνο τη φύση, αλλά επηρεάζει επίσης τις πολιτιστικές πρακτικές και τα εποχικά έθιμα που συνδέονται βαθιά με τον φυσικό κόσμο.

Η συνάντηση δεν περιορίστηκε στη συζήτηση: ήταν επίσης και πρακτική. Μια συμβολική φύτευση λουλουδιών στην κεντρική πλατεία, όπου πραγματοποιείται κάθε χρόνο η γιορτή, συνέδεσε τη φροντίδα για το περιβάλλον με την πολιτιστική ανανέωση.

Η αλληλεπίδραση κορυφώθηκε με την ίδια την παράσταση των Λαζαρίνων, όπου το τραγούδι, ο χορός και οι στολές έγιναν μια δυνατή έκφραση ανθεκτικότητας και συνέχειας - δείχνοντας πώς η παράδοση μπορεί να εξελιχθεί ώστε να αντιμετωπίσει τις σύγχρονες προκλήσεις, ενώ ταυτόχρονα ενδυναμώνει τους κοινωνικούς δεσμούς.

ΔΡΑΣΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

Πριν από τον εορτασμό των Λαζαρίνων, οι συμμετέχουσες συμμετείχαν σε έναν ανοιχτό και στοχαστικό διάλογο με τον Λέκτορα Βασίλειο Ευαγγελόπουλο από το Τμήμα Χημικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Αυτή η συζήτηση δημιούργησε χώρο για την κοινότητα να διερευνήσει πώς η επιστημονική γνώση για την κλιματική αλλαγή συνδέεται με τις δικές της παρατηρήσεις και εμπειρίες. Οι ντόπιες γυναίκες μοιράστηκαν προσωπικές ιστορίες για τα μεταβαλλόμενα καιρικά πρότυπα, τις μεταβαλλόμενες γεωργικές εποχές και τους τρόπους με τους οποίους αυτές οι αλλαγές αρχίζουν να επηρεάζουν την ίδια την παράδοση των Λαζαρίνων.

Επιστήμονες από το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο συνέβαλαν με πρακτικές γνώσεις σχετικά με το πώς η κλιματική αλλαγή επηρεάζει ήδη τη γεωργία, τους υδάτινους πόρους και την καθημερινή ζωή στην περιοχή. Μια ιδιαίτερα ουσιαστική συζήτηση επικεντρώθηκε στο πώς οι μεταβαλλόμενες εποχές επηρεάζουν την άνθιση των λουλουδιών: ένα σημαντικό στοιχείο της παράδοσης των Λαζαρίνων. Καθώς τα λουλούδια ανθίζουν πλέον νωρίτερα από πριν, η κοινότητα προσαρμόζει τα υλικά που χρησιμοποιούνται στα χειροποίητα λουλουδάτα διακοσμητικά κεφαλής, δείχνοντας πώς οι παραδόσεις μπορούν να εξελιχθούν ως απάντηση στην περιβαλλοντική αλλαγή.

Το εργαστήριο έκλεισε με μια συμβολική φύτευση λουλουδιών στον δημόσιο χώρο όπου έλαβε χώρα ο εορτασμός των Λαζαρίνων. Αυτή η απλή αλλά δυνατή χειρονομία αντιπροσώπευε τόσο τη φροντίδα για το περιβάλλον όσο και τη συνέχεια της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ακολούθησε η παράσταση των Λαζαρίνων με γυναίκες και κορίτσια να χορεύουν και να τραγουδούν φορώντας παραδοσιακές φορεσιές.

Καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Στον Κρόκο, ο τοπικός πολιτιστικός σύλλογος έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη συγκέντρωση των γυναικών και των κοριτσιών που τραγουδούν, χορεύουν και κατασκευάζουν ενδυμασίες στις Λαζαρίνες.

Τα παραδοσιακά τραγούδια και οι χοροί ήταν στην καρδιά της γιορτής των Λαζαρίνων, καλωσορίζοντας την άφιξη της άνοιξης. Αυτές οι παραστάσεις αποτελούν ζωντανές μορφές τέχνης, που μεταδίδονται από γενιά σε γενιά και διευθύνονται από τις γυναίκες και τα κορίτσια του χωριού. Η πρόβα για την κύρια γιορτή ξεκίνησε λίγες μέρες νωρίτερα, ενώ παράλληλα λάμβανε χώρα η αλληλεπίδραση. Αυτές οι πρόβες δεν ήταν απλώς προετοιμασία, ήταν στιγμές καλλιτεχνικής δημιουργίας από μόνες τους, όπου ο ρυθμός, η κίνηση, η φωνή και η φορεσιά συγχωνεύονταν σε μια εκφραστική τελετουργία που γιορτάζει την ανανέωση της φύσης.

Τα τραγούδια είναι παραδοσιακά άσματα που μιλούν για την αναγέννηση, την αφύπνιση της φύσης και τους δεσμούς της κοινότητας. Συνήθως εκτελούνται a cappella σε μικρές ομάδες, καθώς τα κορίτσια μετακινούνται από σπίτι σε σπίτι. Οι χοροί, αν και απλοί σε βήματα, φέρουν βαθύ συμβολικό νόημα, σχηματίζοντας κύκλους που αντιπροσωπεύουν τη συνέχεια, τη γυναικεία αλληλεγγύη και τους φυσικούς κύκλους των εποχών. Αυτές οι καλλιτεχνικές παραδόσεις διατηρούνται προφορικά και μέσω της εξάσκησης, καθιστώντας κάθε παράσταση μια ζωντανή ανάμνηση των προγόνων.

Οι ηλικιωμένες γυναίκες έπαιξαν κεντρικό ρόλο στην προετοιμασία των χειροποίητων στολών και των λουλουδάτων στεφάνων. Οι στολές (κεντητά φορέματα, ποδιές και προσεκτικά κατασκευασμένα καλύμματα κεφαλής από τοπικά λουλούδια και φυτά) είναι μοναδικά κομμάτια λαϊκής τέχνης που αντανakλούν την εποχιακή ταυτότητα της περιοχής. Κάθε αντικείμενο έχει πολιτιστική και καλλιτεχνική σημασία.

Η συμβολική φύτευση λουλουδιών που ακολούθησε την πρόβα πρόσθεσε ένα ακόμη επίπεδο νοήματος. Αυτή η πράξη ήταν κάτι περισσότερο από μια απλή χειρονομία περιβαλλοντικής φροντίδας: έγινε μια παραστατική έκφραση του παραδοσιακού ρόλου των Λαζαρίνων να «φέρνουν την άνοιξη» στην κοινότητα. Συνέδεσε όμορφα την πολιτιστική κληρονομιά με την οικολογική συνείδηση.

Μαζί, αυτές οι καλλιτεχνικές πρακτικές (τραγούδι, χορός, κατασκευή κοστούμιών και συμβολική δράση) δημιούργησαν μια ζωντανή πολιτιστική παράσταση. Όχι μόνο διατήρησαν μια σημαντική τοπική παράδοση, αλλά την επαναπροσδιόρισαν ως χώρο ανθεκτικότητας, περιβαλλοντικού προβληματισμού και διαγενεακής καλλιτεχνικής έκφρασης.

Επίδραση της αλληλεπίδρασης

Η αλληλεπίδραση είχε βαθύ αντίκτυπο στην τοπική κοινότητα, τις συμμετέχουσες καλλιτέχνιδες και τα συνεργαζόμενα ενδιαφερόμενα μέρη. Ενίσχυσε τον ρόλο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ως ζωντανού, δυναμικού χώρου διαλόγου και αύξησε την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις κλιματικές και κοινωνικές προκλήσεις. Είναι σημαντικό ότι ενδυνάμωσε τις γυναίκες και τα κορίτσια του Κρόκου ώστε να δουν τις παραδοσιακές τους πρακτικές όχι μόνο ως διατήρηση του πολιτισμού, αλλά και ως ουσιαστικές συνεισφορές στις σημερινές επείγουσες συζητήσεις.

Από πολιτιστικής άποψης, η εκδήλωση αναζωογόνησε την παράδοση των Λαζαρίνων. Κάλεσε τους συμμετέχοντες να δουν τα τραγούδια και τους χορούς τους όχι ως μακρινή λαογραφία, αλλά ως σύγχρονες, ζωντανές πράξεις καλλιτεχνικής και οικολογικής αφήγησης. Αυτή η επανενεργοποίηση της κληρονομιάς έδωσε στους ερμηνευτές την ευκαιρία να αναλογιστούν, να επανερμηνεύσουν και να αναδιατυπώσουν τις πρακτικές τους υπό το πρίσμα της κλιματικής αλλαγής και των μεταβαλλόμενων εποχιακών προτύπων.

Κοινωνικά, η αλληλεπίδραση δημιούργησε έναν ασφαλή, διαγενεακό χώρο όπου οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορούσαν να έρθουν κοντά για να μοιραστούν, να δημιουργήσουν και να ανταλλάξουν απόψεις. Ενίσχυσε τους δεσμούς της κοινότητας, γιόρτασε την τοπική γνώση και ενθάρρυνε την αμοιβαία μάθηση μεταξύ φορέων πολιτισμού και επιστημονικών εμπειρογνομόνων.

Από περιβαλλοντικής άποψης, το εργαστήριο βοήθησε τους συμμετέχοντες να συνδέσουν ευρείες έννοιες του κλίματος με τις δικές τους εμπειρίες. Δραστηριότητες όπως η συμμετοχική αναστοχασμός στον λευκό πίνακα και η συμβολική φύτευση λουλουδιών έκαναν τις επιπτώσεις του κλίματος απτές και πυροδότησαν ουσιαστική ευαισθητοποίηση σε τοπικό επίπεδο.

Η τοπική συμμετοχή πρόσθεσε ένα πολύτιμο επίπεδο στη συζήτηση:

Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Δυτικής Μακεδονίας παρείχε συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με το πώς η κλιματική αλλαγή επηρεάζει ήδη το έδαφος, τους υδάτινους πόρους και τη γεωργία, ιδίως σε σχέση με το σαφράν, μια βασική τοπική καλλιέργεια.

Το Εμπορικό Επιμελητήριο Κοζάνης τόνισε τη σημασία της σύνδεσης της πολιτιστικής κληρονομιάς με τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, διασφαλίζοντας ότι οι παραδόσεις μπορούν να ευδοκιμήσουν σε έναν κόσμο που αλλάζει.

Ο Συνεταιρισμός Παραγωγών Κρόκου προσέφερε άμεσες ιστορίες από το πεδίο, μοιράζοντας πώς οι κλιματικές αλλαγές επηρεάζουν τις γεωργικές τους πρακτικές και τονίζοντας την ανάγκη για καινοτομία που βασίζεται στην τοπική γνώση.

Αυτές οι ποικίλες προοπτικές εμπλούτισαν τον διάλογο και κατέδειξαν τη δύναμη της διατομεακής συνεργασίας. Η πρωτοβουλία έγινε μια πλατφόρμα όπου η επιστημονική γνώση, οι επιχειρηματικές ανησυχίες, οι πολιτιστικές αξίες και η καλλιτεχνική έκφραση μπορούσαν να συναντηθούν για να διερευνήσουν κοινές προκλήσεις.

Σε ευρύτερο επίπεδο, το έργο έδειξε πώς οι προσεγγίσεις που βασίζονται στις τέχνες και καθοδηγούνται από την κοινότητα μπορούν να συμβάλουν ενεργά στην έρευνα και την καινοτομία. Άνοιξε την πόρτα σε νέες συνεργασίες και κατέδειξε την αξία της ενσωμάτωσης της παράδοσης, του συναισθήματος και της τοπικής ταυτότητας σε στρατηγικές ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

Τελικά, η αλληλεπίδραση απέδειξε ότι η άυλη πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να αποτελέσει ισχυρό καταλύτη για περιβαλλοντικό προβληματισμό, κοινωνική σύνδεση και μελλοντοστρεφή σκέψη. Παρείχε ένα συμπεριληπτικό, τοποκεντρικό μοντέλο για την αντιμετώπιση παγκόσμιων ζητημάτων σε τοπικό επίπεδο, γεφυρώνοντας γενιές, κλάδους και προοπτικές για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας της κοινότητας.

Για την επιτυχή αναπαραγωγή, το CluBE τονίζει τη σημασία της εστίασης στις ακόλουθες βασικές πτυχές:

- Ξεκινήστε από την τοπική κοινότητα και αντιμετωπίστε τους συμμετέχοντες στον πολιτιστικό τομέα ως καλλιτέχνες. Συνεργαστείτε με άτομα που ήδη ασχολούνται με τη διατήρηση ζωντανών τοπικών παραδόσεων, όπως πολιτιστικοί σύλλογοι, ηλικιωμένες γυναίκες ή τοπικές ομάδες.
- Χρησιμοποιήστε παραδοσιακές τελετουργίες για να ξεκινήσετε συζητήσεις και να συνδέσετε γενιές. Η παράδοση των Λαζαρίνων έγινε ένας τρόπος να μιλήσουμε για μεγαλύτερα ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή και η φροντίδα για τη φύση. Επειδή είναι οικεία και ουσιαστική, βοήθησε τους ανθρώπους να αισθάνονται άνετα να συμμετέχουν στη συζήτηση. Η συμμετοχή τόσο των νεαρών κοριτσιών όσο και των μεγαλύτερων γυναικών επέτρεψε την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών μεταξύ των γενεών, κάτι πολύτιμο που θα έπρεπε να επαναληφθεί και σε άλλα μέρη.
- Συμπεριλάβετε τοπικούς εμπειρογνώμονες, επιχειρήσεις και συνεταιρισμούς στη συζήτηση. Επιστήμονες, τοπικοί επιχειρηματίες και μέλη του συνεταιρισμού σαφράν συμμετείχαν στην εκδήλωση και μοιράστηκαν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με το πώς η κλιματική αλλαγή επηρεάζει ήδη τη γεωργία, το νερό και την καθημερινή ζωή στην περιοχή. Δεν ήταν απλώς «προσκεκλημένοι ομιλητές», αλλά μέρος της συζήτησης στην κοινότητα. Αυτό έκανε την ανταλλαγή απόψεων πιο ισορροπημένη και σχετική με τις πραγματικές τοπικές προκλήσεις.

Πόροι

CluBE επωφελήθηκε από την ευγενική συμμετοχή των μελών του και στήριξε οικονομικά τη δραστηριότητα φύτευσης λουλουδιών και τις στολές.

Επικοινωνήστε για περισσότερες πληροφορίες:
a.foutri@clube.gr

Funded by
the European Union

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι, ωστόσο, μόνο του/των συγγραφέα/ων και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΗΑΕΑ. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε το ΗΑΕΑ φέρουν ευθύνη γι' αυτές.